YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
12 päivänä kesäkuuta 1980 *

Asiassa 130/79,

jonka High Court of Justice, Queen's Bench Division, Commercial Court on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Express Dairy Foods Limited

vastaan

Intervention Board for Agricultural Produce

ennakkoratkaisun yhtäältä siitä, voidaanko yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 131/77, Milac (Kok. 1978, s. 1041), omaksuma oikeuskäytäntö ulottaa koskemaan kaikkia 1.2.1973 ja 11.8.1977 välisenä aikana annettuja asetuksia, joissa vahvistetaan herajauheen kaupassa sovellettavia valuutan tasausmaksuja, ja toisaalta olettaen, että vastaus tähän ensimmäiseen kysymykseen on myöntävä ja kaikki kyseiset asetukset julistetaan pätemättömiksi, oikeudesta aiheettoman maksun palautukseen sille kasvaneine korkoineen,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti H. Kutscher, jaostojen puheenjohtajat A. O'Keeffe ja A. Touffait sekä tuomarit J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, A. J. Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

julkisasiamies: F. Capotorti,
kirjaaja: A. Van Houtte,

on antanut seuraavan

tuomion

1 High Court of Justice, Queen's Bench Division, Commercial Court on 23.7.1979 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimen kirjaamoon 10.8.1979, esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kolme kysymystä, jotka koskevat yhtäältä kaikkien niiden 1.2.1973 ja 11.8.1977 välisenä aikana annettujen komission asetusten pätevyyttä, joissa vahvistetaan herajauheen kaupassa sovellettavia valuutan tasausmaksuja, ja toisaalta yhteisöjen tuomioistuimen ennakkoratkaisumenettelyssä suorittaman asetuksen pätemättömäksi julistamisen vaikutusta, sekä edelleen velvoitetta palauttaa jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten kantama aiheeton maksu siihen mahdollisesti liittyvine korkoineen.

2 Nämä kysymykset ovat tulleet esille riita-asiassa, jossa asianosaisina ovat Express Dairy Foods Ltd -niminen yritys sekä Ison-Britannian interventioelin, Intervention Board for Agricultural Produce (IBAP), joka on Yhdistyneessä kuningaskunnassa se viranomainen, jolla on toimivalta kantaa yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesti vaaditut maksut. Express Dairy Foods Ltd -yritys oli vienyt 1.2.1973 ja 7.8.1977 välisenä aikana maasta huomattavia määriä yhteisen tullitariffin tariffinimikkeeseen 04.02 A I luokiteltua jauheena olevaa heraa, ja kyseisen viennin toteuttamisaikana voimassa olleiden komission asetusten nojalla sen oli ollut maksettava IBAP:lle valuutan tasausmaksuina yhteensä 267 355,40 puntaa.

3 Kyseinen maksu oli laskettu useiden sellaisten komission asetusten perusteella, joissa vahvistettiin herajauheen kaupassa sovellettavia valuutan tasausmaksuja riidanalaiseksi ajanjaksoksi. Asiassa 131/77, Milac v. Hauptzollamt Saarbrücken, 13.5.1978 antamassaan tuomiossa (Kok. 1978, s. 1041) yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin julistanut yhden näistä asetuksista pätemättömäksi; kyseessä on heran kaupassa 3 päivästä maaliskuuta 4 päivään elokuuta 1975 sovellettavien valuutan tasausmaksujen vahvistamisesta

28 päivänä helmikuuta 1975 annettu komission asetus (ETY) N:o 539/75 (EYVL N:o L 57, s. 2).

4 Pääasian kantajan vaadittua IBAP:tä palauttamaan kaikki sen toteuttamastaan herajauheen viennistä valuutan tasausmaksuina suorittamat määrät ja maksamaan myös niille kertyneet korot IBAP oli vastannut, että sen oli kannettava kaikkien pätemättömiksi julistamattomien asetusten mukaiset valuutan tasausmaksut ja sovellettava myös pätemättömäksi julistettua asetusta siihen päivään asti, jona yhteisöjen tuomioistuin julisti sen pätemättömäksi.

Ensimmäinen kysymys

5 Edellä esitetyssä asiayhteydessä High Court of Justice on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan kysymyksen:

"Ovatko kaikki 1.2.1973 ja 11.8.1977 välisenä aikana annetut komission asetukset yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 131/77 antaman tuomion perusteella pätemättömiä siltä osin kuin niissä vahvistetaan herajauheen kaupassa sovellettavia tasausmaksuja?"

6 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on tärkeää tutkia syyt, joiden perusteella yhteisöjen tuomioistuin julisti asetuksen (ETY) N:o 539/75 1 artiklan pätemättömäksi siltä osin kuin sen säännöksissä vahvistetaan heran kaupassa sovellettavia valuutan tasausmaksuja, ja tämän jälkeen tarkastella sitä, voidaanko kyseisiä perusteita soveltaa samalla tavoin kaikkiin asetuksiin, joissa valuutan tasausmaksuja vahvistetaan kyseiseksi ajanjaksoksi mainitun tuotteen osalta, sekä näiden näkökohtien perusteella päätellä, olivatko asetukset päteviä.

7 Asiassa 131/77 annetun tuomion perusteluista ilmenee, että asetuksen (ETY) N:o 539/75 1 artikla todettiin pätemättömäksi siltä osin kuin siinä vahvistetaan herajauheen kaupassa sovellettavia valuutan tasausmaksuja, koska oli havaittu, ettei rasvattoman maitojauheen hinnalla ollut ratkaisevaa vaikutusta herajauheen markkinahintaan. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi tällöin, että valuutan tasausmaksujen soveltaminen heraan oli vastoin 12.5.1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 974/71 (EYVL N:o L 106, s. 1) 1 artiklan 2 kohdan b alakohdan säännöstä, jossa annetaan lupa kyseisten maksujen käyttöönottoon ainoastaan sellaisten tuotteiden osalta, joiden hinta on riippu-

vainen säädettyjen interventiotoimenpiteiden kohteena olevien tuotteiden hinnoista.

8 On kiistatonta, että kyseinen vaatimus on jätetty huomiotta kaikissa riidanalaisissa asetuksissa, joita on lisäksi toistuvasti uudistettu yksinomaan valuutan tasausmaksujen soveltamisen kannalta välttämättömien lukujen muuttamiseksi pariteettien kehitystä vastaavasti. Lisäksi on huomattava, ettei mikään taho eikä etenkään komissio ole kirjallisissa huomautuksissa tai suullisen käsittelyn aikana väittänyt kyseisten asetusten olevan päteviä siltä osin kuin niissä vahvistetaan herajauheen kaupassa sovellettavia valuutan tasausmaksuja. Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 131/77 antaman tuomion perusteella on näin ollen päädyttävä johtopäätökseen, että 1.2.1973 ja 11.8.1977 välisenä aikana annettuja komission asetuksia on pidettävä pätemättöminä siltä osin kuin niissä vahvistetaan herajauheen kaupassa sovellettavia valuutan tasausmaksuja.

Toinen kysymys

9 Toisen kysymyksen sanamuoto on seuraava:

"Jos yhteisöjen tuomioistuin on ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisessa menettelyssä todennut pätemättömäksi komission asetuksen, jossa annetaan lupa valuutan tasausmaksujen kantamiseen tai määrätään niitä kannettavaksi, onko jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten velvoitteena yhteisön oikeuden mukaan palauttaa kyseisen asetuksen mukaisesti kannetut määrät tai osa niistä?"

10 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on aiheellista palauttaa mieliin, että yhteisöjen omia varoja koskevista säännöksistä, toisin sanoen 21.4.1970 tehdystä neuvoston päätöksestä ja sen soveltamisesta 2.1.1971 annetusta neuvoston asetuksesta (ETY) N:o 2/71 (EYVL 1970, N:o L 94 ja EYVL 1971, N:o L 3, s. 1) yhdistettyinä yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta 21 päivänä huhtikuuta 1970 annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 729/70 (EYVL N:o L 94, s. 13) ilmenee, että kansallisten viranomaisten asiana on varmistaa tiettyjen maksujen, joihin valuutan tasausmaksut kuuluvat, kantaminen yhteisön lukuun yhteisön oikeuden säännösten tai määräysten mukaisesti.

11 Asetuksen (ETY) N:o 2/71 1 artiklaan sisällytetyn 21.4.1970 tehdyn päätöksen 6 artiklan mukaan kyseisen kantamisen suorittavat jäsenvaltiot omien lakiensa, asetustensa ja hallinnollisten määräystensä mukaisesti; yhteisön lukuun kannettujen maksujen palauttamista koskevat asiat kuuluvat näin ollen valtionsisäisten tuomioistuinten toimivaltaan, ja niiden on ratkaistava ne sekä muotoseikkoja koskevien että aineellisoikeudellisten sääntöjen osalta oman kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, siltä osin kuin yhteisön oikeudessa ei tästä asiasta toisin säädetä tai määrätä.

12 Yhteisöjen tuomioistuin toteaa menettelyjen ja määräaikojen yhdenmukaistamista koskevien yhteisön säännösten tai määräysten puuttumisen olevan valitettavaa, koska siitä aiheutuu yhteisön tasolla erilaista kohtelua. Yhteisöjen tuomioistuimen asiana ei ole antaa yleisiä aineellisoikeudellisia sääntöjä tai menettelysääntöjä, joita ainoastaan toimivaltaiset toimielimet voivat vahvistaa. Annettavan lainsäädännön olisi oltava sellaista, että kohtelu olisi yhdenvertaista niiden muotoseikkoja koskevien ja aineellisoikeudellisten edellytysten osalta, joilla taloudelliset toimijat voivat riitauttaa maksettavakseen määrätyt yhteisön maksut ja vaatia niiden palauttamista, jos ne ovat olleet perusteettomia, ja vastaavasti olisi yhdenmukaistettava ne edellytykset, joita jäsenvaltioiden hallintoelinten on noudatettava mainittujen maksujen kantamisessa yhteisön lukuun ja tarvittaessa niiden rahallisten etuuksien takaisin perimisessä, joita on myönnetty sääntöjenvastaisesti. Yhteisön säännösten puuttuessa välttämättömään lakiviittaukseen, jonka mukaan tältä osin sovelletaan kansallista lainsäädäntöä, on kuitenkin liitettävä jo aiemmin tarpeelliseksi todettuja rajoituksia, eli kansallista lainsäädäntöä on sovellettava tavalla, joka ei ole syrjivä niihin menettelyihin nähden, joita saman tyyppisten mutta puhtaasti kansallisten oikeudenkäyntiasioiden ratkaisemisessa on tarkoitettu noudatettavan, ja menettelysäännöt eivät saa tehdä yhteisön oikeudessa annettujen oikeuksien käyttöä käytännössä mahdottomaksi.

13 Olennainen seikka yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa asiassa on palautettavien määrien suuruus ja siihen sisältyvä kysymys, onko aiheeton maksu palautettava kokonaisuudessaan vai ei, jos on mahdollista, että vahingon kärsinyt taloudellinen toimija on jo vyöryttänyt maksun edelleen. Yhteisön oikeusjärjestyksessä vahvistettujen asiaa koskevien oikeuksien suojeleminen ei edellytä aiheettomasti kannettujen maksujen palauttamista sellaisilla edellytyksillä, joista seuraisi oikeudenomistajille perusteetonta etua, ja ettei mikään näin ollen yhteisön oikeuden kannalta estä kansallisia tuomioistuimia ottamasta huomioon kansallisen oikeutensa mukaisesti, että aiheettomasti kannetut maksut on voitu sisällyttää maksuvelvollisen yrityksen

hintoihin ja vyöryttää ostajien maksettaviksi (asia 61/79, Denkavit italiana, tuomio 27.3.1980).

14 Näin ollen toiseen kysymykseen on vastattava, että kansallisten viranomaisten tehtävänä on huolehtia siitä, että pätemättömiksi todettujen yhteisön asetusten perusteella perusteettomasti kannetut rahamäärät palautetaan; niiden asiana on ratkaista sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti myös kaikki tähän liittyvät kysymykset kuten se, otetaanko tältä osin huomioon perusteettomasti kannetun maksun mahdollinen vyöryttäminen edelleen muiden taloudellisten toimijoiden tai kuluttajien maksettavaksi.

Kolmas kysymys

15 Kolmannen kysymyksen sanamuoto on seuraava:

"Jos jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten velvoitteena on palauttaa osa tällaisista määristä, onko niiden yhteisön oikeuden mukaan maksettava näille määrille kertyneet korot, ja jos näin on, mistä ajankohdasta alkaen ja minkä korkokannan mukaan?"

16 Tähän kysymykseen vastaamiseksi on tarpeen ainoastaan palauttaa mieliin, että koska yhteisön lukuun kannettujen maksujen palauttamista koskevat riita-asiat kuuluvat nykyisin kansallisten tuomioistuinten toimivaltaan, niiden on ratkaistava tällaiset asiat oman kansallisen lainsäädäntönsä mukaisesti, siltä osin kuin yhteisön oikeudessa ei tästä asiasta toisin säädetä tai määrätä.

17 Koska perusteettomasti kannettujen maksujen palauttamisesta ei ole yhteisön oikeussääntöjä, kansallisten viranomaisten ja erityisesti kansallisten tuomioistuinten asiana on ratkaista kaikki kyseiseen palauttamiseen liittyvät kysymykset, kuten korkojen maksaminen, soveltaen tällöin korkokannan ja sen ajankohdan osalta, josta alkaen korot on laskettava, omia valtionsisäisiä sääntöjään.

Oikeudenkäyntikulut

18 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneelle Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi.

Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut High Court of Justice, Queen's Bench, Commercial Courtin 23.7.1979 tekemällään päätöksellä, joka on merkitty saapuneeksi yhteisöjen tuomioistuimeen 10.8.1979, sille esittämän kysymyksen seuraavasti:

1) **Komission 1.2.1973 ja 11.8.1977 välisenä aikana antamia asetuksia on pidettävä pätemättöminä siltä osin kuin niissä vahvistetaan herajauheen kaupassa sovellettavia tasausmaksuja.**

2) **Kansallisten viranomaisten tehtävänä on huolehtia siitä, että pätemättömiksi todettujen yhteisön asetusten perusteella perusteettomasti kannetut rahamäärät palautetaan; niiden asiana on ratkaista sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaisesti myös kaikki tähän liittyvät kysymykset kuten se, otetaanko tältä osin huomioon perusteettomasti kannetun maksun mahdollinen vyöryttäminen edelleen muiden taloudellisten toimijoiden tai kuluttajien maksettavaksi.**

3) **Koska perusteettomasti kannettujen maksujen palauttamisesta ei ole yhteisön oikeussääntöjä, kansallisten viranomaisten ja erityisesti kansallisten tuomioistuinten asiana on ratkaista kaikki kyseiseen palauttamiseen liittyvät kysymykset, kuten korkojen maksaminen, soveltaen tällöin korkokannan ja sen ajankohdan osalta, josta alkaen korot on laskettava, omia valtionsisäisiä sääntöjään.**

4) **Kansallista lainsäädäntöä on sovellettava tavalla, joka ei ole syrjivä niihin menettelyihin nähden, joita saman tyyppisten mutta puhtaasti kansallisten oikeudenkäyntiasioiden ratkaisemisessa on tarkoitettu noudatettavan, eivätkä menettelysäännöt saa tehdä yhteisön oikeudessa annettujen oikeuksien käyttöä käytännössä mahdottomaksi.**

Kutscher O'Keeffe Touffait Mertens de Wilmars Pescatore

Mackenzie Stuart Bosco Koopmans Due

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä kesäkuuta 1980.

A. Van Houtte
kirjaaja

H. Kutscher
presidentti